Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Jncipiens à Juliano Apostata Jmperatore, perducitur vsque ad obitum Theodosii Augusti: continet annos XXXIV.

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 385. Siricii Pap. Annus 1. Valentin. 10. Theodosii 7. Impp.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14548

Visual Library

proſcrentem. Loquar autem, quæ & amicitia noſtra & huiuſmodi tempori conueniunt. Legibus iniuriam facis, Iudex, qui non ieiunes. Et quo modo leges humanas ſeruabis, qui diuinas contemnis, ac pro nihilo ducis? Purga tribunal tuum: ne duorum alterum tibi accidat, vt aut malus ſias, aut exiſtimeris. Fœda ſpecta cula proponere, ſe ipſum traducere eſt. In ſumma, ô Iudex, futurum ſcito, vt iudiceris & minus peccabis. His nihil melius habebam, quod tibi præberem. hactenus Gregorius: ex quo intelligas, quam graue piaculum duceretur, ieiunia lege Eccleſiaſtica inſtitura violare. Cuinam, rogo te, tutius tu credas, lector, ſanctiſſimo ac doctiſſimo Patri talia affirmanti, & ea de cauſa Præfectos corripienti, an apoſtatis Chriſtianorum fœcibus ieiunia Eccleſiaſtica diſſoluentibus, & cuiuſq; arbitrio eadem relinquentibus? eſto tu iudex: certe mihi non alius quam Gregorii Deus erit, atque Gregorius ipſe magiſter. Reliqua vero de Gregorio in eius ex hac vita diſceſſu inferius dicenda erunt.

XLIII. Sed quid præterea hoc anno Theodoſius? cohibuit Iudæos mancipia Chriſtiana habentes, eademq; ad ipſorum ſuperſtitionem adducentes a. Hoc etiam anno, menſe Septembris, ſub iiſdem Conſulibus, eundem Theodoſium auctum eſſe filio ex Placilla coniuge, cui nomen, Honorius, inditum fuit, auctor eſt Marcellinus in Chronico, nec non Socrates b, qui idem affirmat. Quo pariter anno, paulo ante natum Honorium, defunctum ait Ageſium Epiſcopum Nouatianum, & quidem ætate decrepitum, cum memoria ſit eum iam fuiſſe Epiſcopum tempore Nicæni Magni Concilii.

a l. 5. de contrah. emp. C. Theod.

b Socrat. l. 5. c. 12.

XLIV. Sed ipſum errare certum eſt, cum nonniſi annos quadraginta illius ſedi tribuat: nam quem conſtat ex his, quæ tomo tertio ſuperius dicta ſunt, iam tempore Nicæni Concilii præfuiſſe ſuis Nouatianis Epiſcopum, anno nimirum Domini trecenteſimo vigeſimo quinto, oportuit eum vel minimum annos ſediſſe ſexaginta. Suffectum fuiſſe ex eiuſdem Agelii ſententia Marcianum, idem Socrates c docet; tenuiſſeque ſedem vſq; ad annum Domini trecenteſimum nonageſimũ quintum, quo Ruffini mors contigit ipſe demonſtrat. Magiſtrum hunc fuiſſe filiæ Valentis Imperatoris, idem tradit. Longe vero ab hoc diuerſus extitit Marcianus presbyter & œconomus Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, licet & ipſe aliquando Nouationis inhæſiſſet, qui claruit temporibus Leonis Imperatoris, de quo ſuo loco dicemus. Porro vixit his ferme temporibus Marcianus alius ſanctiſſimus monachus in Syria apud Cyrum ciuitatem, de quo plura Theodoretus d in libro ſanctorum Patrum Deum amantium, cuius natalis dies memoria perpetua conſecratus, quarto Nonas Nouembris, in tabulis Eccleſiaſticis perſeuerat e.

c Socrat. l. 5. c. 20.

d Theod. c. 3.

e Martyrolog. Rom. ea die.

IESV CHRISTI
Annus 385.

SIRICII PAP. Annus 1. VALENTIN. 10. THEODOSII 7. IMPP.

I. AVGVST. ORAT CORAM VALENTINIANO

CHRISTI anno trecenteſimo octogeſimo quinto Arcadius Auguſt. & Bauto creati ſunt Conſules, ille Conſtantinopoli, Mediolani autem Bauto: in cuius ingreſſu Auguſtinus panegyricam habuit orationem, vt ipſe teſtatur ſcribens contra Petilianum, his verbis f: *Cum ego Mediolanum ante Bautonem Conſulem venerim, eique Conſuli Kalendis Ianuarijs laudem in tanto conuentu conſpectuque hominum pro mea tunc rhetoricæ profeſſione recitarem*, &c. cuius orationis occaſione idem alibi ſtatum præſentis temporis ſuæ animæ ærumnoſæ deplorat, hæc dicens g: *Inhiabam honoribus lucris, coniugio: & tu irridebas* (Deum enim alloquitur) *Patiebar in eis cupiditatibus amariſſimas difficultates, te propitio, tanto magis, quanto minus ſinebas mihi dulceſcere, quod non eras tu. Vide cor meum, Domine, qui voluiſti, vt hoc recordarer & confiterer tibi. Nunc tibi inhæreat anima mea, quam de viſco tam tenaci mortis eruiſti. Quam miſera erat, & ſenſum vulneris tu pungebas; vt relictis omnibus conuerteretur ad te, qui es ſuper omnia & ſine quo nulla eſſent omnia: conuerteretur, & ſanaretur. Quam ergo miſer eram, & quo modo egiſti, vt ſentirem miſeriam meam die illo, quo cum pararem recitare Imperatori laudes* (eo enim argumento dici panegyrici in auſpicatione Conſulatus conſueuerunt) *quibus plura mentirer, & mentienti faueretur ab ſcientibus, eaſque curas anhelaret cor meum & cogitationum tabificarum febribus æſtuaret: tranſiens per quendam vicum Mediolanenſem, animaduerti pauperem mendicum, iam credo ſaturum, iocantem atque lætantem: & ingemui, & locutus ſum cum amicis, qui mecum erant, multos dolores inſaniarum noſtrarum: quia omnibus talibus conatibus noſtris, qualibus tunc laborabam, ſub ſtimulis cupiditatum trahens infelicitatis meæ ſarcinam, & trahendo exaggerans, nihil vellemus aliud, niſi ad ſecuram lætitiam peruenire, quo nos mendicus ille iam præceſſiſſet, nunquam fortaſſe illuc venturos. Quod enim iam ille paucula & emendicatis nummulis adeptus erat, ad hoc ego tum ærumnoſis anfractibus & circuitibus ambiebam ad lætitiam ſcilicet temporalis felicitatis. Non enim verum gaudium habebat: ſed & ego illis ambitionibus multo falſius quærebam. Et certe ille lætabatur, ego anxius eram; ſecurus ille, ego trepidus.* hæc de ſe ipſe. Certe quidẽ etſi rhetoricis literis adeo excultus erat, vt alios ipſe doceret; dicendo tamen publice, in tanto præſertim auditorio, haud aſſueuerat: vnde timendi magna ipſi manabat occaſio; excidit oratio illa, & quidem puto eam ipſum prudentiorem effectum ſcidiſſe, quam ſciret mendaciis ex adulatione contextam.

f Aug. aduerſ. litter. Petil. lib. 3. c. 25.

g Auguſt. Conf. li. 6. c. 6.

Porro hoc anno ipſe Auguſtinus prorſus liber à Manichæorum deliriis & inſomniis, totus erat in perſcrutandis Academicis quæſtionibus, ſed ducens vitam (vt ait) peccatis obnoxiam, de finibus bonorum & malorum diſſerebat cum collegis Alipio atq; Nebridio. Iam vero & Mathematicorum quoque vanitatem abiecerat, & ab ea inani ſcientia alios auocare conabatur, inhæreſcens Platoni, quem Victorinus haud pridem in Latinum conuerterat; cui plus æquo ſe tribuiſſe, poſtea faſſus eſt h: periſſetq; ipſe (vt ait) in illis, niſi Dominus præſto fuiſſet, à quo & didicit veritatẽ, quam per Apoſtolum Paulum i in cor eius Spiritus ſanctus inſtillauit; atq; vt perficeretur, ſuaſit ad Simplicianum k virum eruditum Dei ſacerdotem ſanctum accedere, tantæ æſtimationis & reuerentiæ hominem, vt pater putaretur Ambroſii (ipſum enim Ambroſium adire, & prolixius cum eo agere, ob ingruentia illius negotia, impoſſibile videbatur) à quo cum multa alia, tum Victorini, quam ſuperius recenſuimus, conuerſionem didicit: quam mox animo exarſit ad imitandum l. II.

h Aug. li. 1. Retract. c. 1.

AVGVSTINVS ADIT S. SIMPLICIANVM.

i Auguſt. Conf. lib. 7. c. 21.

k Auguſt. Conf. lib. 8. c. 1. 2.

l Auguſt. Conf. lib. 8. c. 5.

His acceſſit opportuna occaſio à Deo parata; nam contigit m cum Potitiano Afro in curia militante habere ſermonem, diſcereq; vitã Antonii Magni, ex qua adeo duo viri nobiles Agentes in rebus profecerant; vt relictis ſponſis, vitã delegerint ſolitariam. Erat tunc agens Auguſtinus ætatis annos triginta & vnum, vt ipſe teſtatur n, quãdo perfecte ad Chriſtum conuerſus eſt, cum illud affatus ingemiſcens in horto o: *Surgunt indocti & cœlum rapiunt, & nos in doctrinis noſtris ſine corde ecce vbi volutamur in carne & ſanguine.* cum & illud audiit: *Tolle lege, Tolle lege.* lectioneque Pauli Apoſtoli, radiis illuſtratus Spiritus, quid ſibi eſſet agendũ, plene didicit p, cum de ſuſcipiendo ſacro baptiſmate certum, firmumq; conſilium init, deq; vita caſta & negotiis ſæculi remota ſectanda firmiter propoſitum ſtabiliuit. Sed & de relinquenda ſchola, in qua publice rhetoricam profitebatur, animo decreuit, opereq; firmauit q, arreptaq; poſt ſequentem annum oblata occaſione vindemialium feriarum, receſſit in villam Verecundi grammatici, Caſſiciacum dictam, vna cum matre de filii victoria exultante, atq; Alipio amico cariſſimo. Ibi cum moraretur, ſcripſit tres libros contra Academicos r, de Vita beata commentarium ſ, librum de Ordine t & Soliloquia u, vt ipſe teſtatur. Dicauit autem libros contra Academicos Romaniano prædiuiti ciui Tagaſtẽſi, cuius diuitiis à pueritia adiutus fuerat, cupiens amicum de ſe adeo benemeritum ad veri cognitionem adducere. Scripſit, inquam, hæc ipſe, antequam reuerteretur, vt teſtatur x.

III. m Auguſt. Conf. li. 8. c. 6.

n Aug. eo. lib. c. 7.

o Aug. ibi. c. 8.

CONVERSIO S. AVGVSTINI.

p Auguſt. ibi c. 12.

q Auguſt. Conf. l. 9. c. 1. 2. 3. 4.

r Aug. cont. Academ. li. 2. c. 2.

ſ Aug. Retract. lib. 1. c. 2.

t Idem Retract. l. 1. c. 3.

u Idem li. 1. c. 4.

x Idem li. 1. c. 5.

IV. Cæterum nequaquam eodem anno Mediolanum redi[t,]

a *Idē Confeſſ. li. 9. c. 6.*
b *Idem Retract. li. 1. c. 5. 6.*

dit, ſed vt ipſe tradit *a*, nonniſi tunc cum ad baptiſma ſuſcipiendum nomen daturus erat. Reuerſus *b* vero Mediolanum, Soliloquiis vltimam manum appoſuit, commentariumque elucubrauit de Immortalitate animæ, & alium de Diſciplinis: hæc quidem omnia ante baptiſmum, à nobis autem hic recenſita, occaſione conuerſionis eius, quã hoc anno ipſius teſtificatione diximus contigiſſe. Cæterũ à tempore conuerſionis vſque ad baptiſmum biennium intercurriſſe quod quidem expreſſe probatur eiuſdem Auguſtini aſſertione illa *c*, dum agit de tempore conuerſionis ſuæ: *Multi mei anni mecum effluxerant, forte duodecim anni ex quo ab vndeuiceſimo anno ætatis meæ, lecto Ciceronis Hortenſio, excitatus eram ſtudio ſapientiæ*, &c. rurſus in Soliloquiis, quæ ſcripſit adhuc catechumenus, idem recolẽs tempus, quatuordecim numerat annos ab eo tempore, cum teneri cœpit amore ſapientiæ, ait enim *d*: *Cum triginta quatuor annos agam, quatuordecim fere anni ſunt, ex quo iſta cupere deſtiti*, &c. ſubdit his de eadem lectione Ciceronis Hortenſii. Sic igitur cum ab eo tempore numeret annos duodecim vſq; ad tempus, quo conuerſus eſt; ac rurſus cum ea ſcripſit nondum baptizatus, annos numeret quatuordecim: plane neceſſe eſt affirmare, annos duos & menſes aliquot à conuerſione vſq; ad baptiſmi tempus intercurriſſe, cum eſſet catechumenus, ſi dicere velimus eodem, quo conuerſus eſt anno (vt par eſt credere) dediſſe ſuum nomen Eccleſiæ, vt fieri ſolet, cum quis inter catechumenos adſcribitur. At de S. Auguſtini conuerſione hactenus: de baptiſmo autem ſuo loco dicendum erit.

DE TEMPORE CONVERSIONIS S. AVGVST.
c *Auguſt. Conf. lib. 8. c. 7.*
d *Auguſt. Soliloqui. lib. 1. c. 10.*

V.
SIRICIVS PAPA ELIGITVR.

Huius quoq; anni exordio, nempe pridie Idus Ianuarii; cum vacaſſet ſedes poſt obitum Damaſi triginta & vno diebus, Siricius Romanus ex patre Tiburtio in eius locum ſubrogatus eſt. Fuit Siricius presbyter tituli paſtoris, habuitque comminiſtros presbyterum Siſinium & Tigridem diaconum, vt legitur in antiquis monimentis eius eccleſiæ, quæ in eius reſtauratione periiſſe dolemus, quorum loco hic ex aliis documentis Siſinii atque Tigridis reddimus epitaphia, atque in primis de Siſinio his verſibus *e*:

e *Antiq. inſcrip. in Appen. pa. 1173. n. 9.*

Presbyter hic voluit Siſinus ponere membra
Omnibus acceptus populis dignusq; ſacerdos
Qui ſciret ſancte ſeruare fœdera matris
Blandus amore Dei ſemper qui viuere noſſet
Contentusq; ſuo neſciret diuitis aulam.

& de Tigride diacono ſic: *f*

f *Ibid. pag. 1174. nu. 1.*
* *Sedulus ac totus*

Sanctus ab officio vita grauis indole priſcus
* *Saculus attonitus legis præcepta ſecutus*
Nobilibus gratus quorum magis auctor amici
Carmine luctifico decorat de more ſuprema
Diaconus hic Ticrida tumulo cuſtode fouetur
Stringe dolor lacrymas queris plebs ſancta redemptum
Leuitam ſubito rapuit ſibi regia cæli
Dulcia nectareo promebat mella canore
Prophetam celebrans placido modulamine ſenem
Hæc fuit inſontis vita laudata iuuentus*
Inuidia infelix tandem compreſſa quieſcit
Nunc par adiſur habet ſumpſit qui ex hoſte Trophea.

* *I. vitæ.*

Ibidem & de Tigride presbytero ſic: *g*

g *Ibid. pag. 1173. n. 8.*

Præfixo moriens naturæ munere functus
Hic mea Ticrinus Presbyter oſſa loco
Sedibus en propriis mens pura & membra quieſcunt
Iſta iacent tumulo gaudet at illa polo
Pono metum de fine meo ſpes vna ſalutis.
Nam mihi ſit Chriſtus quo duce mors moritur
Quippe ego cæleſtis captus dulcedine regni
Diuerſis reparo tecta ſacrata locis
Culmina quæ hic lapſis trabibus totumq; nouando
Promerui ſuperas latior ire domus.

Hæc de comminiſtris Siricii Papæ, tunc quidem magnæ exiſtimationis eius tituli presbyteri. Sed proſequamur Siricii electionem, quæ quidem contigit, non ſine tumultu Vrſicini ſchiſmatici, vt indicant literæ Valentiniani Imperatoris ad Pinianum Præfectum: erat hic maritus Melaniæ iunioris neptis Melaniæ ſenioris. ipſæ vero literæ ſic ſe habent, acceptæ ex codice Vaticano, in quo deſcriptæ habentur epiſtolæ complures Romanorum Pontificum;

* *Au-*
VI.
EPISTOLA VALENTINIANI IMP.
* *Vrſicinum*

Aue Piniane cariſſime nobis.*

Populum Vrbis æternæ gaudere concordia, & optimum eligere ſacerdotem, Populi Romani eſſe credimus inſtituti, & noſtris gratulamur aduenire temporibus. Proinde quoniam religioſum Siricium Antiſtitem ſanctitatis ſic præeſſe ſacerdotio voluerũt, vt Vrſinum improbum acclamationibus violarent, noſtro cum gaudio memoratus Epiſcopus ipſe permaneat, Piniane cariſſime ac iucundiſſime: ſiquidẽ magnum innocentiæ & probitatis exemplum eſt, in vna acclamatione & ipſum eligi, & cæteros improbari. Dat. VII. Kal. Martij.* hactenus epiſtola Imperatoris. Sic igitur electus Siricius quantum temporis ſederit, dicemus in eius obitu.

Ipſo vero ſuæ ſedis exordio, nimirum hoc anno, ſub iiſdem Conſulibus, tertio Idus Februarii, Siricius Papa ſcripſit decretalem epiſtolam ad Himerium Epiſcopum Tarraconenſem, qui de nonnullis reb. dubiis Damaſum literis conſuluerat: ſed cum illo vita functo, eas ſucceſſor ipſius Siricius accepiſſet, ad ſingula rogata accurate ſciteque reſpondit: quæ quidem non in prouincia tantum Tarraconenſi voluit obſeruari, ſed (vt iiſdem literis ſignificatur) in Carthaginenſi, Bætica, Luſitana, atq; Gallecia cuſtodiri mandauit. Porro eius exordio epiſtolæ quam manifeſte declaratur, hoc eodem anno haud pridẽ ipſius Siricii electionem contigiſſe.

VII.

Cum autẽ non vt Damaſus fecerat, Siricius Papa in cõſcribendis eiuſmodi litteris, Hieronymi opera vteretur, neq; eum, vt ille, quod par erat, amplecteretur, atq; foueret: mox Pontificis Romani deſtitutus præſidio, idẽ Hieronymus acerbiſſimos pati cœpit perſecutores; illos ſcilicet clericos, quorum mores improbos ſcriptis editis ſugillaſſet. Quamobrẽ vt ſe à concitato turbine liberaret, tranquillum cogitans portum, nempe tutam Hieroſolymæ manſionẽ; illuc nauigaturus hoc anno ab Vrbe recedens, nauim conſcenſurus, ad Romanum Portum ſe contulit. Id quidẽ hoc anno factum eſſe, ex eo perſpicuũ redditur. Cum enim ipſe teſtetur *h*, ſe pene trienniũ Romę manſiſſe pariterq; poſt obitum Damaſi receſſiſſe: conſtetque ex his, quæ ſuperius dicta ſunt, veniſſe Romam ſub Conſulatu Antonii & Syagrii, anno Domini treceuteſimo octogeſimo ſecundo; ipſum hoc anno ab Vrbe oportuit receſſiſſe. Præſenti igitur anno Auguſti menſe, ad Romanum Portum ſe conferens, nauem conſcendit, prout ipſe ſatis aperte demonſtrat in Apologia aduerſus Ruffinum *i*. Sed de nauigatione agemus inferius.

HIERONYMVS RECEDIT AB VRBE.
h *Hier. ep. 99.*
i *Hier. li. 2. aduerſ. Ruffin.*

VIII.
CLERICI ROM. VEXANT S. HIERONYMVM.

Nunc autem cauſas ipſas retexamus, quibus qui ſolutioris diſciplinæ erant Romæ clerici, inuidia & odio aduerſus eundem Hieronymum concitati ſunt: Inuidia in primis quidem exagitati, dum eius inſignis eruditio & vitæ ſanctitas, ipſorum inſcitiam & vitæ turpitudinẽ manifeſte redarguere videretur: de eiuſmodi enim cauſa Hieronymus ad Paulinianũ *k*: *Phariſæorum conclamauit ſenatus, vt nullus Scriba vel fictus, ſed omnis quaſi indicto ſibi prælio doctrinarum, aduerſum me imperitiæ factio coniurauit.* odio autẽ eum perſecuti, quod ſcribens ad Euſtochium tractatum ſeu epiſtolã de cuſtodia virginitatis, cauẽdos monuit clericos lautos, delicatos, & leues, quorum eſſet periculoſa conſuetudo. qui igitur in ea tractatione propriis certiſq; coloribus penicillo Hieronymi ſe eſſe intellexerunt expreſſos, in eum magnopere exacerbati ſunt: tradit id ipſe ſcribens ad Demetriadẽ *l*, vbi ait: *Ante annos circiter triginta de virginitate ſeruanda edidi librũ, in quo neceſſe fuit mihi ire contra vitia, & propter inſtructionem virginis, quam monebam, diaboli inſidias pateſacere: qui ſermo offendit plurimos, dum vnuſquiſque in ſe intelligens quod dicebatur, non quaſi monitorem libenter audiuit, ſed quaſi criminatorem ſui operis auerſatus eſt. Verumtamen quid profuit armaſſe exercitum reclamantium, & vulnus conſcientia dolore monſtraſſe? Liber manet, homines præterierũt.* Diſplicuit & Ruffino libertas illa Hieronymi in redarguendis clericis; nam ait: *Quo modo de Vrbe Roma, Deo fauente, capite Chriſtianorum, ea dicat, quæ dicebantur tunc, cum Gentiles in ca populi & perſecutores Principes morabantur*, &c.

k *Hieron. in præf. verſio. Didymi de Spir. ſanct.*
l *Hier. ep. 8.*

IX.
ROMANI CLERICI

At hic, lector, attende, hæc à S. Hieronymo ſcripta de inſcitia Romanæ Eccleſiæ miniſtrorum, non ſic quidem

accipien-

HAVD IMPERITI.

accipienda eſſe, prout hyperbolicus ſonat ſermo, omnes Romanæ Eccleſiæ clericos fuiſſe doctrina expertes, cum dicit, quod nullus ibi Scriba vel fictus, nempe doctor, ſed Phariſæi omnes, nempe ſceleſti, cautela vero & hypocriſi ſcelera contegentes. Concedendum aliquid Hieronymo iuſtiſſima cauſa indignanti, qui oculos in eos tantum cõuerſos habens, à quib. contumeliis & calumniis impetebatur, omnes illos prauos dixerit & imperitos. Certe quidem qui tempora hæc exacte conſiderat, intelliget plane hoc tempore coaluiſſe in Eccleſia Romana clericos doctrina atq; ſcientia claros. Nonne Simplicianus ille magnus, qui in Epiſcopatu Ambroſio ſubrogatus eſt, Romanæ Eccleſiæ presbyter fuit? de cuius ſingulari peritia hic repetendum eſt S. Ambroſii præclarum illud elogium a: *Sed quid eſt, quod ipſe dubites, & à nobis exquiras, cum fidei & acquirendæ cognitionis diuinæ gratia totum Orbem peragraueris, & quotidianæ lectioni nocturnis atque diurnis vicibus omne vitæ huius tempus deputaueris, acri præſertim ingenio etiam intelligibilia complectens? vtpote qui etiam philoſophiæ libros, quam à vero ſint deuii, demonſtrare ſoleas, & pleroſque tam inanes eſſe, vt prius ſcribentium in ſuis ſcriptis ſermo, quam vita eorũ defecerit.* hæc Ambroſius, qui eius opera atq; doctrina (vt dictum eſt) in ſuo Epiſcopatus tyrocinio indigens, ab Eccleſia Rom. miſſum Mediolanũ ipſum Simplicianũ accepit. Rurſum quanta excultus doctrina & ſapientia imbutus fuit Arſenius Eccleſiæ Rom. diaconus, quem haud pridem miſſum diximus Conſtantinopolim magiſtrum Arcadii Imperatoris? Dices fortaſſe, hos digniſſimos Eccleſiæ Rom. clericos nõ fuiſſe tunc Romæ, cum illa Hieronymus ſcripſit. in ſane: ſed nõ propterea negaueris eiuſdem Eccleſiæ fuiſſe alumnos atque miniſtros. At ſi de iis, qui Romæ tunc eſſent, agas; nonne ex clero Romano erant Anaſtaſius & Innocentius, quorum prior ſucceſſit Siricio, poſterior Anaſtaſio, amboque ab eodem S. Hieronymo commendati? Omittimus dicere de Pammachio ſanctitate atq; doctrina celebri, quod inter monachos potius, quam inter clericos eum ſcimus adnumeratum, ſicut & complures alios idem vitæ genus ſectantes, quos rerum diuinarum ſcientia atq; prudentia S. Auguſtinus Romæ verſatus commendat b.

a Ambr. epiſt. 2.

b Aug. de morib. Eccleſ. lib. 1. c. 33.

X.

c Hier. ep. 10.

MONACHI AFFINES CLERICIS.

At licet hi monachi fuerint, horum tamẽ laus redundat in clericos, vt idem ipſe teſtatur S. Hieronymus, cum ait de clericis c: *Quaſi & ipſi aliud ſint, quam monachi, & non quicquid in monachos dicitur, redundet in clericos, qui patres ſunt monachorum. Detrimentum pecoris, paſtoris ignominia eſt, ſicut è regione, illius monachi vita laudanda eſt, quæ venerationi habet ſacerdotes Chriſti, & non detrahit gradui, per quẽ factus eſt Chriſtianus.* hæc ipſe, cum alias ſemper nequaquam gradui detrahit, ſed perſonis, Vrbi, non Eccleſiæ: illam namq; Babylonẽ ſæpe nominat, hanc fidei petram; ad quã ipſe ſe conferens, ei communicatione inhæreſcere gaudet; ſæpe conteſtans, alienũ à cœtu Fidelium eſſe, qui ab ea diuiditur: Vt hac ex parte habeas egregium in Hieronymo, quod imiteris exemplũ: quippe qui offenſus prauis clericorũ Romanorum moribus, licet nominet ipſorum collegiũ modo Senatum Phariſæorum, modo ſcholam eorundem; tamen nihil antiquius habuit, quam Romanæ Eccleſiæ doctrinam ſequi, ipſiq; inſolubili nodo coniungi: quod & aliis perſuaſit: nã ad Demetriadem ſcribens, dum Pelagianæ hæreſis venena aureo ſanctitatis poculo propinarentur, eam ſic admonuit: *Illud*, inquit, *te pio caritatis affectu præmonendam puto, vt ſancti Innocentii, qui Apoſtolicæ cathedræ, & ſupradicti viri*, nempe Anaſtaſii, *ſucceſſor & filius eſt, teneas fidem, nec peregrinam, quamuis tibi prudens callidaq; videaris, doctrinam recipias.* hæc ipſe: quem (ſi ſapis) & tu imitare; nimirum, vt ſi velis etiam eandem, quæ ſub Hieronymo erat, Romæ propagatam eſſe in poſteros ſcholam, vel ſenatum Phariſæorum; ſed & ſi deteriora in his, quæ ad mores pertinent, tibi fingas: cum eodem tamen Hieronymo eidem doctrinæ cathedræ te coniungas, quæ nullo poteſt prauorum morum labefactari contagio: cogiteſque quod etſi ſuper cathedram Moyſis, imo Chriſti ſederint ſcribæ & Phariſæi, illud tamen agas, quod Dominus docuit d illa ſententia, nempe: *Facite quæ vobis dicunt, non quæ faciunt.* bibaſque aquam de fonte puto, quamuis vas teſtaceum interdum eſſe contingat, vel qui hauſit, ſit ægrotans. Sed ad inſtitutam de Hieronymo orationem reuertamur.

d Mat. 21.

XI.

QVÆ IN HIERONYMVM OBIICERENTVR.

Quænã vero in Hieronymũ, cum adhuc in Vrbe eſſet, iactarentur conuicia, licet non priuatim, ſed ſub cõmuni nomine monachorũ: illud in primis accipe, quod cõtigit in funere Bleſillæ viduæ, S. Paulæ filiæ, quæ durũ viuendi genus arripuerat: cum enim eam nimiũ S. Paula defleret; quinã ſuſurri detrahentiũ eſſent, ita demonſtrat e: *Quouſq;* (*dicebant*) *genus deteſtabile monachorũ non Vrbe pellitur? non lapidibus obruitur? non præcipitatur in fluctus? matronã miſerabilẽ ſeduxerunt*, &c. & illud f: *Nos, quia ſerica veſte nõ vtimur, monachi iudicamur; quia ebrii non ſumus, nec cachinno ora diſſoluimus, continentes vocamur & triſtes ſi tunica nõ canduerit, ſtatim illud è triuio: Impoſtor & Græcus eſt.* hæc & alia ad genus plura, cum ſub nomine monachorum ipſe Hieronymus carperetur.

e Hier. ep. 25.

f Hier. ep. 25.

XII.

Cæterum quis æquo animo ferat impoſtorum abſurda mendacia, quib. tradiderunt Hieronymum muliebri indutum veſte ab Vrbe expulſum? ſub Auguſtini falſo nomine frigidus ille fictor iſta commentus eſt, qui cum in aliis ſermonibus editis multa delira, vana, & fabuloſa ſub tanti Patris nomine imprudenter effutiat, in eo ipſo g vbi iſta ſomniat, qualia quamve portentoſa mendacia blateret, ſuperius dictũ eſt. Sed nihilo prudentior incertus auctor ille, qui compingens S. Hieronymi vitam, vna cũ aliis mendaciis iſtud ipſum præteriiſſe noluit, eadẽ prorſus de S. Hieronymo ſcribens. O quanti emiſſet iſta Ruffinus, ſi quis talia ſuo tempore excogitaſſet, dum leuiora quæque mendacia, quæ in Hieronymũ quoquo modo eſſe iactata audiſſet, ignominiæ à ſe contextæ coronæ connexit! Adeo vt ad impoſturam hanc refellendam, illud ſufficiẽs eſſe dicatur argumentum, quod Ruffinus iſtud non inuexit in eum, quod in fronte fuerat collocandum: vnde certum commentũ fuiſſe probetur: cum præſertim res tanta in tantum virum, locoq; tali admiſſa, nec angulum Orbis præteriiſſe potuerit, vbi non ſciretur. Cæterũ quæ re vera ipſum poſt Damaſi obitũ à calumniantibus fuerunt obiecta, ac ſtimulante odio atq; inuidia perpetrata: idem ipſe ea epiſtola, quam natim in Portu Romano conſcenſurus conſcripſit, exacte recenſet: ad Aſellam enim nobilem Romanam virginem, Chriſto dicatam, vita ſanctiſſimam, cuius poſt obitum res præclare geſtas conſcripſit, hanc epiſtolam dedit, hic neceſſario recitandam h:

g Apud Aug. ad fratr. de erem. ſer. 24.

VANA COMMENTA DE S. HIERONYMO CONFICTA.

h Hier. ep. 99.

XIII.

HIERONYMI EPISTOLA AD ASELLAM.

Si tibi putem gratias à me referri poſſe, non ſapiam. Potens eſt Deus ſuper perſona mea ſanctæ animæ tuæ reſtituere, quod meretur. Ego enim indignus nec æſtimare vnquam potui, nec optare, vt mihi tantum in Chriſto largireris affectum. Et licet me ſceleratum quidã putent, & omnibus flagitiis obrutum, & pro peccatis meis etiam hæc parua ſint: tamen tu bene facis, quod ex tua mente etiam malos bonos putas. Periculoſum quippe eſt, de ſeruo alterius iudicare, & non facilis venia, praua dixiſſe de rectis. Veniet, veniet illa dies, in qua & mecum dolebis, ardere non paucos. Ego probroſus, ego verſipellis & lubricus, ego mendax & ſatanæ arte decipiens. Quid enim eſt tutius, hæc vel credidiſſe, vel finxiſſe de inſontibus, an etiam de noxiis credere noluiſſe? Oſculabantur mihi manus quidam, & ore vipereo detrahebant: & dolebant labiis, corde gaudebant. Videbat Dominus & ſubſannabat illos; & miſerum me ſeruum ſuum futuro cum eis iudicio reſeruabat. Alius inceſſum meũ calumniabatur & riſum, & ille vultui detrahebat, hic in ſimplicitate aliud ſuſpicabatur. Pene certe triennium cum eis vixi: multa me virginum crebro turba circumdedit: diuinos libros, vt potui, nonnullis ſæpe diſſerui. Lectio aſſiduitatem, aſſiduitas familiaritatem, familiaritas fiduciam fecerat. Dicant, quid vnquam in me aliter ſenſerint, quam Chriſtianum decebat? Pecuniam cuiuſquam accepi? munera vel parua, vel magna non ſpreui? in manu mea æs alicuius inſonuit? obliquus ſermo, oculus petulans fuit?

XIV.

Nihil mihi aliud obiicitur, niſi ſexus meus: & hoc nunquam obiicitur, niſi cum Hieroſolymam Paula & Melania proficiſcuntur. Eſto, crediderunt mentienti: cur non credunt neganti? idem eſt homo ipſe, qui fuerat; fatetur inſontem, qui dudum noxium loquebatur. Et certe veritatem magis exprimunt tormenta, quam riſus: niſi quod facilius creditur, quod aut fictum libenter auditur, aut non fictum, vt fingatur, impellitur. his S. Hieronymus plane demonſtrat aliquem aduerſus ſe oblocutum, crimenque aliquod in eum effinxiſſe, eundemque in iudicio ſub tor-

mentis

mentis coactum dicere veritatem, penitus negaſſe, quod
dixerat, ſicque dimiſſum, vt nec opus fuerit Hieronymo
cauſam dicere. Sed ſubdit: *Antequam domum S. Paulæ noſſem,*
totius in me Vrbis ſtudia conſonabant: omnium pene iudicio dignus
ſummo ſacerdotio decernebar: beatæ memoriæ Damaſus meus ſer-
mo erat: dicebar ſanctus, dicebar humilis & diſertus. Nunquid do-
mum alicuius laſciuioris ingreſſus ſum? Nunquid me veſtes ſericæ, ni-
tentes gemmæ, picta facies, auri rapuit ambitio? Nulla fuit alia Ro-
mæ matronarum, quæ meam poſſet edomare mentem, niſi lugens at-
que ieiunans, ſqualens ſordibus, fletibus pene cæcata, quam conti-
nuis noctibus miſericordiam Domini deprecantem Sol ſæpe depre-
hendit? cuius canticum pſalmi, ſermo Euangelium, deliciæ continen-
tia, vita ieiunium? Nulla me potuit alia delectare, niſi illa, quam
manducantem nunquam vidi? Sed poſtquam eam pro ſuæ merito
caſtitatis venerari, colere, ſuſpicere cœpi: omnes me illico deſeruere
virtutes. O inuidia primum mordax tui! ô ſatanæ calliditas ſemper
ſancta perſequens!
XV. *Nullæ aliæ Romanæ Vrbi fabulam præbuerunt, niſi Paula & Me-*
lanium: quæ contemptis facultatibus, pignoribuſq; deſertis, Crucem
Domini, quaſi quoddam pietatis leuauere vexillum. Si balneas pete-
rent, vnguenta eligerent, diuitias & viduitatem haberent materiem
luxuriæ & libertatis; dominæ vocarentur & ſanctæ: nunc in ſac-
co & cinere formoſæ volunt videri, & in gehennam ignis cum ieiu-
niis & pædore deſcendere, videlicet non licet eis, applaudente populo,
perire cum turbis. Quod ad Melaniam ſpectat: cum eam vi-
duam nominet, haud dubium ipſum intelligere de Mela-
nia ſeniori; iunioris enim viuebat adhuc vir Pinianus:
Nec ſic quidem eius hic meminit, quaſi tunc Romæ eſſet,
quam iam plures ante annos vidimus in Ægyptum pri-
mo, inde vero Hieroſolymam eſſe profectam, ibique in
præſenti vitam agere: Sed idcirco eius meminit S. Hiero-
nymus, quod tum eius migrationis Hieroſolymam occa-
ſione, tum Paulæ idem iter capeſſentis, quo & tendebat
ipſe Hieronymus, detractores eam calumniandi anſam
arripuiſſent. At ſubdit:
XVI. *Si Gentiles hanc vitam carperent, ſi Iudæi, haberent ſolatium*
non placendi eis, quibus diſplicet Chriſtus. Nunc vero, proh nefas, ho-
a Luc. 16. *mines Chriſtiani, prætermiſſa domorum ſuarum cura, & proprij a o-*
culi trabe neglecta, in alieno oculo feſtucam quærunt: lacerant ſan-
ctum propoſitum, & remedium pœnæ ſuæ arbitrantur, ſi nemo ſit
ſanctus, ſi omnibus detrahatur, ſi turba ſit pereuntium, ſi multi-
tudo peccantium. Tibi placet lauare quotidie: alius has munditias
ſordes putat. Tu attagenem ructas, & de comeſo accipenſere gloria-
ris: ego faba ventrem impleo. Te delectant cachinnantium greges;
me Paula, Melaniaq; plangentes. Tu aliena deſideras: illæ contem-
nunt ſua. Te delibuta melle vina delectant: illæ potant aquam frigi-
dam ſuauiorem. Tu te perdere exiſtimas, quicquid in præſenti non
habueris, comederis, deuoraueris: illæ futura deſiderant, & credunt
vera eſſe, quæ ſcripta ſunt. Eſto inepte & inaniter, quibus reſurrectio
corporum perſuaſit, quid ad te? Nobis è contrario tua vita diſplicet.
Bono tuo craſſus ſis: me macies delectat & pallor. Tu tales miſeros
arbitraris: nos te miſerabiliorem putamus. Par pari refertur, & in-
uicem nobis videmur inſanire.
XVII. *Hæc, mi domina Aſella, cum iam nauim conſcenderem, raptim*
flens dolenſq; conſcripſi, & gratias ago Deo meo, quod dignus ſim,
quem mundus oderit. Ora autem, vt de Babylone Hieroſolymam re-
b Agg. 1. 2. *grediar, ne mihi dominetur Nabuchodonoſor b, ſed Ieſus filius Ioſe-*
dech: veniat Eſdras, qui interpretatur adiutor, & reducat me in pa-
c Hier. 42. *triam meam. Stultus ego, qui volebam cantare c canticum Domi-*
ni in terra aliena, & deſerto monte Sina, Aegypti auxilium flagita-
d Luc. 10. *bam: non recordabar Euangelij d; quia qui de Hieruſalem egreditur*
ſtatim incidit in latrones, ſpoliatur, vulneratur, occiditur. Sed licet
ſacerdos deſpiciat atque leuites; Samaritanus ille miſericors eſt: cui
e Ioan. 8. *cum diceretur e: Samaritanus es, & dæmonium habes: dæmonium*
renuens, Samaritem ſe non negauit: quia quem nos cuſtodem, Hebræi
Samaritem vocant. Maleficum quidam me garriunt: titulum fidei
f Mar. 3. *ſeruus agnoſco. Magum vocant & Iudæi Dominum f meum. Sedu-*
g 2. Cor. 6. *ctor & Apoſtolus dictus g eſt. Tentatio me non apprehendat, niſi hu-*
mana. Quotam partem anguſtiarum perpeſſus ſum, qui Cruci mili-
h 1. Cor. 10. *to? Infamiam falſi criminis imputarunt: ſed ſcio, per h bonam &*
malam famam perueniri ad regna cælorum. Saluta Paulam & Eu-
ſtochium, velit nolit mundus, in Chriſto meas. Saluta matrem Al-
binam ſororemq; Marcellam, Marcellinam quoq; & ſanctam Feli-
citatem, & dic eis: Ante tribunal Chriſti ſimul ſtabimus: ibi appa-
rebit, qua mente quis vixerit. Memento mei, exemplum pudicitiæ &
virginitatis inſigne, fluctuſq; maris tuis precibus mitiga. hactenus
Hieronymus ad Aſellam.
Quod vero vides nullam ab eo ſalutationem impertiri XIIX.
Melaniæ; ſatis indicatur, quod dictū eſt, ipſum intelligere PROFECTIO HIE-
ea epiſtola de Melania ſeniore iam diu ante Hieroſolymā RONYMI
profecta, ibiq; commorante. Quod inſuper eadē epiſtola HIEROSO-
meminit de Paula Hieroſolymā proficiſcente: intelligis LYMAM.
ex his pariter eiuſdē S. Hieronymi modeſtiā, dum noluit
nauigare cū ea, ſed præueniens ipſam, licet in ſarcinis oc-
cupatā, Romæ reliquit. Porro qui fuerint ipſius Hierony-
mi in nauigatione comites, & quādo ſoluerit è portu, id
ipſe in Apologia aduerſus Ruffinū his verbis deſcribit i: *Vis* i Hier. Apolog. ad-
noſſe profectionis meæ de Vrbe ordinē? Narrabo breuiter. Menſe Au- uer. Ruffin.
guſto, flantibus eteſiis, cū S. Vincentio presbytero, & adoleſcente fratre
(Paulinianus hic erat, quem vltimo loco natum, Romæ
dum eſſet, ad ſe vt veniret, acceſſiuit) *& aliis monachis, qui*
nunc Hieroſolymis commorantur, nauim in Romano portu ſecurus
aſcendi, maxima me ſanctorum frequentia proſequente. Veni Rhe-
gium: in Scyllæo littore paululum ſteti, vbi veteres didici fabulas, &
præcipitem fallacis Vlyſſis curſum, & Sirenarum cantica, & inſa-
tiabilem Carybdis voraginem. Cumq; mihi accolæ illius loci multa
narrarent, darentq; conſiliū, vt non ad Protei columnas, ſed ad Ionæ
portū nauigarem: illū enim fugientium & turbatorum, hunc ſecuri
hominis eſſe curſum; malui per Maleas & Cycladas Cyprū pergere:
vbi ſuſceptus à venerabili Epiſcopo Epiphanio, cuius tu teſtimonio
gloriaris, veni Antiochiam, vbi fruitus ſum cōmunione Pontificis cō-
feſſoriſq; Paulini: & deductus ab eo, media hieme & frigore grauiſ-
ſimo, intraui Hieroſolymam. Vidi multa miracula; & quæ prius ad
me fama pertulerat, oculorum iudicio comprobaui. hactenus Hie-
ronymus de ſuo aduentu Hieroſolymam; iter vero eius in
Ægyptum proſequemur anno ſequenti, quo contigit.
Sed quæ illa miracula, antea tantum audita, nondum XIX.
viſa, quę tunc primum ipſum oculis perſpexiſſe contigit?
fortaſſe illa, quæ ad ſepulchra ſanctorū fieri ſolita ſcribit
in epitaphio k Paulæ his verbis, dum agit de ipſa Paula lo- k Hieron. epiſt. 27.
ca ſancta Palæſtinæ viſente: *Cernebat variis dæmonis rugire*
cruciatib. & ante ſepulchra ſanctorum vlulare homines more luporū PRODI-
vocibus latrare canum, fremere leonum, ſibilare ſerpentum, mugire GIOSA DE
taurorum: alios rotare caput, & poſt tergum terram vertice tan- ENERGV-
gere, ſuſpenſiſque pede fœminis, veſtes defluere in faciem. hæc ibi. MENIS.
His ſimilia narrat S. Hilarius libro de Synodis, necnon S.
Paulinus l, atq; Seuerus m, qui de fœminis arreptitiis illud l Paulin. in Natal. S. Felic. 7.
addunt, quod licet pedibus ſuſpenſæ eſſent, deorſum capi-
te, nihilominus veſtes inhærerent diuino miraculo pedi- m Seuer. dial. li. 3.
bus, quo fœmineo eſſet pudori conſultum.
Paula aūt cū Euſtochio filia haud diu profectionē di- XX.
ſtulit; ſed quamprimū in portu Romano nauem conſcen- PAVLA
dens, eadē prorſus via, qua Hieronymus, nauigauit in O- QVANDO
rientē. Vt autem hæc certo cognoſcas: quod ad tempus PROFECTA
pertinet, illud in primis accipe. Cum idē S. Hieronymus EST HIE-
affirmet, defunctam eſſe Paulam Conſulib. Honorio ſex- ROSOLY-
tum & Ariſteneto; rurſumq; dicat, eandem Hieroſolymis MAM.
cōmoratam eſſe annos viginti: vtrūq; affirmare neceſſe eſt,
hoc anno eam Hieroſolymam profectam eſſe. Vis & ſcire
quanto ante Hieronymus præuenerit Paulæ aduentum
Hieroſolymā? illud accipe: ipſum de ſe teſtari n, media hy- n Hier. Apolo. aduer. Ruffin.
eme & grauiſſimo frigore Hieroſolymā introiſſe: cum de
Paula tradat o, media hieme profectam eſſe Antiochia o Hier. ep. 27.
Hieroſolymā verſus. Quod vero de ſe ait (ne hoc prætere-
mittamus) à Paulino Antiochiæ fuiſſe ſuſceptum, & ab
eo deductū: ne putes ipſum vna cū Hieronymo Hieroſo-
lymam perrexiſſe, ſed quod moris eſſet à temporibus A-
poſtolorum, quos Chriſtiani ſuſcepiſſent hoſpitio, eoſdē
ad aliquod viæ ſpatium, cum diſcederent, comitari, ſecū-
dum illud Ioannis epiſtolæ p: *Fideliter facis, quod operaris in* p Ioan. 3.
fratres, & hoc in peregrinos, deducens digne Deo.
Quod autem ad Paulæ ex Vrbe profectionem ſpectat: XXI.
dignum plane Chriſtiana fide ſpectaculum Roma tunc DIGNVM
vidit, fœminam Conſularem, patriæ parentumq; ſplen- PAVLÆ
dorem, diuitias, caraque pignora amplius non reuerſu- CONSTAN-
ram relinquere, atq; vna cum virgine filia Chriſto dica- TIÆ EX-
ta, ad Chriſti cunabula per tot maris ſpatia & vitæ diſcri- EMPLVM.
mina nauigare. At quāta animoſitate? Audi Hieronymū q: q Hier. ep. 27.

Deſcendit, inquit, ad Portum, fratre, cognatis, affinibus, & quod his maius eſt, liberis proſequentibus, & clementiſſimam matrem pietate vincere cupientibus. Iam carbaſa tendebantur, & remorum ductu nauis in altum protrahebatur, paruus Toxotius ſupplices manus tendebat in littore: Ruffina iam nubilis, vt ſuas exſpectaret nuptias, tacens fletibus obſecrabat: & tamen illa ſiccos tendebat ad cœlum oculos, pietatem in filios pietate in Deum ſuperans. Neſciebat ſe matrem, vt Chriſti probaret ancillam: torquebantur viſcera, & quaſi à ſuis membris diſtraheretur, cum dolore pugnabat. in eo cunctis admirabilior, quod magnam vinceret charitatem; Inter hoſtium manus & captiuitatis duram neceſſitatem nihil crudelius eſt, quam parentes à liberis ſeparari: Hoc contra iura naturæ plena fides patiebatur, immo gaudens animus appetebat, & amorem filiorum maiore in Deum amore contemnens, in ſola Euſtochio, quæ & propoſiti & nauigationis eius comes erat, acquieſcebat. Sulcabat interim nauis mare; & cunctis, qui cum ea vehebantur, littora reſpicientibus, ipſa auerſos tenebat oculos, ne videret, quos ſine tormento videre non poterat. Fateor, nulla ſic amauit filios; quibus, antequam proficiſceretur, cuncta largita eſt, exhæredans ſe in terra, vt hæreditatem inueniret in cœlo. hæc de illa, cum ſoluit è portu, Hieronymus. Quænam, rogo, vnquam Gentilium Romanarum nobilium fœminarum tale pro religione ſpecimen edidit? cum alioqui in Eccleſia Dei, non vnius ſolum Paulæ, ſed innumerabilium propemodum dixerim mulierum fortiſſimarum exempla legantur. Paulæ autem peregrinationem Hieroſolymam vſque, idem Hieronymus ſcriptis proſecutus eſt. Conueniemus nos eam variis occaſionibus ſæpius futuris temporibus. Sed quæ ſunt reliqua anni huius, proſequamur.

XXII. CONCILIVM BVRDEGALENSE.

Hoc item anno aduerſus Priſcillianum cogitur Concilium Burdegalenſe, à quo idem hæreſiarcha appellauit ad Maximum tyrannum, à quo cum ſuis occiditur. *Sub eodem namque Arcadij atque Bautonis Conſulatu* (inquit Proſper in Chronico) *Priſcillianus in Synodo Burdegalenſi, ſe damnandum intelligens, ad Imperatorem Maximum prouocauit, audituſq; Treueris ab Euodio Præfecto Prætorio, ab eodem Maximo gladio addictus eſt cum Euchrocia Delphidij rhetoris coniuge, & Latroniano, aliiſq; erroris conſortib. Quo tempore Burdegalæ quadã Priſcilliani diſcipula, nomine Vrbica, ob impietatis pertinaciam per ſeditionem vulgi lapidibus extincta eſt.* hæc Proſper ſummatim rem geſtam complexus. Porro Seuerus *a* poſt recenſita, quæ acta ſunt in cauſa Priſcillani ſub Gratiano, quæ ſuo loco ſuperius retulimus, de his, quæ acciderunt ſub Maximo tyranno ita proſequitur, vſque ad dictorum necem, narrationem: *Iam rumor inceſſerat, Clementem Maximum intra Britannias ſumpſiſſe Imperium, ac breui in Gallias erupturum. Ita tum Ithacius,* Epiſcopus oppugnator Priſcillani, *ſtatuit, licet rebus dubiis, noui Imperatoris aduentum expectare: interim ſibi nihil agitandum. Igitur vbi Maximus oppidum Treuerorum victor ingreſſus eſt: ingerit preces plenas in Priſcillianum ac ſocios eius inuidiæ atque criminum. Quibus permotus Imperator, datis ad Præfectum Galliarum, atque ad Vicarium Hiſpaniarum literis, omnes omnino, quos labes illa inuoluerat, deduci ad Synodum Burdegalenſem iubet.*

a Seue. li. 2.

XXIII. PRISCILLIANVS CVM SVIS AD MAXIMVM.

Ita deducti Inſtantius & Priſcillianus: Quorum Inſtantius prior iuſſus cauſam dicere, poſtquam ſe parum expurgabat, indignus eſſe Epiſcopatu pronunciatus eſt, Priſcillianus vero, ne ab Epiſcopis audiretur, ad Principem prouocauit. Permiſſumque id noſtrorum inconſtantia: quia aut ſententiam irrefragantem ferre debuerant; aut ſi hi ipſi ſuſpecti habebantur, aliis Epiſcopis audientiam reſeruare, non cauſam Imperatori de tam manifeſtis criminibus permittere. Ita omnes, quos cauſa inuoluerat, ad Regem deducti: ſecuti etiam accuſatores Idacius & Ithacius Epiſcopi, quorum ſtudium in expugnandis hæreticis non reprehenderem, ſi non ſtudio vincendi plus, quam oportuit, certaſſent. Ac mea quidem ſententia eſt, mihi tam reos, quam accuſatores diſpicere. Certe Ithacium, nihil penſi, nihil ſancti habuiſſe definio: fuit enim audax, loquax, impudens, ſumptuoſus, ventri & gulæ plurimum impertiens. Hic ſtultitiæ eo vſque proceſſerat; vt omnes etiam ſanctos viros, quibus aut ſtudium inerat lectionis, aut propoſitum erat certare ieiuniis, tanquam Priſcilliani ſocios aut diſcipulos in crimen accerſeret. Auſus etiam miſer eſt ea tempeſtate, Martino Epiſcopo, viro plane Apoſtolis conferendo, palam obiectare hæreſis infamiam. Namque tum Martinus apud Treueros conſtitutus, non deſinebat increpare Ithacium vt ab accuſatione deſiſteret: Maximum orare, vt ſanguine infelicium abſtineret: ſatis ſuperq; ſufficere, vt Epiſcopali ſententia hæretici iudicati, Eccleſiis pellerentur: nouum eſſe & inauditum nefas, vt cauſas Eccleſiæ Iudex ſæculi iudicaret.

XXIV. PRISCILLIANVS CVM SVIS SVBIECTVS GLADIO.

Denique quoadusque Martinus Treueris fuit, dilata cognitio eſt, & mox diſceſſurus egregia auctoritate à Maximo elicuit ſponſionem, nihil cruentum in reos conſtituendum. Sed poſtea Imperator per Magnum & Rufum Epiſcopos deprauatus, & à mitioribus conſiliis deflexus, cauſam Præfecto Euodio permiſit, viro acri & ſeuero: Qui Priſcillianum gemino iudicio auditum, conuictumque maleficij, nec diffitentem obſcœnis ſe ſtuduiſſe doctrinis, nocturnos etiam turpium fœminarum egiſſe conuentus, nudumq; orare ſolitum: nocentem pronunciauit, redegitq; in cuſtodiam, donec ad Principem referret.

*Geſtis ad Palatium delatis, cenſuit Imperator Priſcillianum ſocioſque eius capitis damnari oportere. Ceterum Ithacius videns, quam inuidioſum ſibi apud Epiſcopos foret, ſi accuſator * etiam poſtremis rerum capitalium iudiciis aſtitiſſet (etenim iterari iudicium neceſſe erat) ſubtrahit ſe cognitioni fruſtra, callido iam ſcelere perfecto. At tum per Maximum accuſator apponitur Patricius quidam Fiſci patronus. Ita eo inſiſtente, Priſcillianus capitis damnatus eſt, vnaque cum eo Feliciſſimus, & Armenius, qui nuper à Catholicis, clerici Priſcillianum ſecuti, deſciuerant. Latronianus quoq; & Euchrocia gladio perempti. Inſtantius, quem ſuperius ab Epiſcopis damnatum diximus, in Sylinam * inſulam, quæ vltra Britanniam ſita eſt, deportatus.*

* accuſato

* Siluinam

XXV.

Itum deinde in reliquos, ſequentibus iudiciis, damnatique Aſarinus, & Aurelius diaconus gladio: Tiberianus, ademptis bonis, in Sylinam inſulam datus: Tertullus, Potamius, & Ioannes tanquam viliores perſonæ, & digni miſericordia, quia ante quæſtionem ſe ac ſocios prodidiſſent, temporario exilio intra Gallias relegati. Hoc fere modo homines luce indigniſſimi, peſſimo exemplo necati, aut exiliis mulctati: quod initio iure iudiciorum & egregio publico exemplo defenſum, poſtea Ithacius iurgiis ſolitus, ad poſtremum conuictus, in eos retorquebat, quorum id mandato & conſiliis effecerat: ſolus tamen omnium Epiſcopatu detruſus Nardacius, licet minus nocens, ſponte ſe Epiſcopatu abdicauerat: ſapienter id & verecunde, niſi poſtea amiſſum locum repetere tentaſſet. Ceterum Priſcilliano occiſo, non ſolum non repreſſa eſt hæreſis, quæ illo auctore proruperat, ſed confirmata, latius propagata eſt: namque ſectatores eius, qui eum prius vt ſanctum honorauerant, poſtea vt martyrem colere cœperunt. Peremptorum corpora ad Hiſpanias relata, magniſque obſequiis celebrata eorum funera. Quin & iurare per Priſcillianum, ſumma religio putabatur: ac inter noſtros perpetuum diſcordiarum bellum exarſerat, quod iam per quindecim annos fœdis diſſenſionibus agitatum, nullo modo ſopiri poterat. Et tunc cum maxime diſcordiis Epiſcoporum turbari aut miſceri omnia cernerentur, cunctaque per eos odio aut gratia, metu, inconſtantia, inuidia, factione, libidine, auaritia, arrogantia, ſomno, deſidia eſſent deprauata; poſtremo plures aduerſus paucos bene conſulentes, inſanis conſiliis & pertinacibus ſtudiis certabant. Inter hæc plebs Dei, & optimus quiſque probro atque ludibrio habebatur. hactenus Seuerus: qui ſub Stiliconis Conſulatu eam ſe ſcripſiſſe hiſtoriam ſuperius demonſtrat.

PRISCILLIANVS COLITVR A SVIS.

XXVI. QVÆ PACATVS IN MAXIMVM OB NECEM HÆRETICORVM.

b Latin. Pacat. Paneg.

Exprobrata fuit in Maximum à Pacato *b* in Panegyrico Theodoſio dicto horum cædes, dum ait: *Sed nimirum graues ſuberant, inuidioſaeque cauſæ, vt vnco ad pœnam Clarinatis matrona raperetur *: obiiciebatur enim, atque etiam exprobrabatur mulieri viduæ nimia religio & diligentius culta diuinitas. Quid hoc maius poterat intendere accuſator ſacerdos? Fuit enim, fuit & hoc delatorum genus, qui nominibus Antiſtites, re vera autem ſatellites atque adeo carnifices, non contenti auitis euoluiſſe patrimoniis, calumniabantur in ſanguinem, & vitas premebant reorum iam pauperum. Quinetiam cum in iudiciis capitalibus aſtitiſſent, cum gemitus & tormenta miſerorum auribus ac luminibus hauſiſſent, cum lictorum arma, cum damnatorum frena tractaſſent pollutas pœnali manus contactu ad ſacra referebant, & cæremonias, quas inceſtauerant mentibus, etiam corporibus inquinabant. Hos ille Phalaris in amicis habebat: hi in oculis eius atque etiam in oſculis erant; nec iniuria, à quibus tot ſimul votiua veniebant, auaro diuitum bona, cruento innocentium pœna, impio religionis iniuria.* hæc Pacatus, nullum Gentilis homo delectum habens inter Catholicos & hæreticos, putans ſuperſtitioſos

* traheretur

Gnoſti-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Gnoſticos Priſcillianiſtas, Chriſtianæ religionis exactiſſimos fuiſſe cultores.

XXVII. LATRONIANVS POETA. a Hier. de Script. Eccl. in Matroniano.

Quod vero ad Latronianum pertinet, quem eadem ex cauſa vna cum Euchrocia gladio necatum cum Seuerus, tum Proſper affirmant apud S. Hieronymum Matronianus legitur: de quo a ait: *Matronianus prouincia Hiſpaniæ vir valde eruditus, & in metrico opere veteribus comparandus, cæſus eſt & ipſe Treueris cum Priſcilliano, Feliciſſimo, Iuliano, Euchrocia eiuſdem factionis auctoribus, extant eius ingenij opera diuerſis metris edita.* Meminit idem S. Hieronymus de Priſcilliano, cum ait b: *Quid loquar de Priſcilliano, qui & ſeculi gladio & totius Orbis auctoritate damnatus eſt?* & alibi c de eodem tradit, edidiſſe multa opuſcula, habuiſſeq; defenſores, qui eum excuſarent non ſenſiſſe cum Gnoſticis, ſicut aduerſarii fuerant criminati. Sed fruſtra ab impietate vindicare curarunt hominem, quem opera probroſa condemnarunt, cuius ſordes putidarum libidinum nec Bætis Taguſque abluere valuiſſent.

b Hier. aduerſ. Pelagian.
c Hier. de Script. Eccl.

XXVIII. DE TIBERIANO PRISCILLIANISTA. d Hier. de Script. Eccl.

De Tiberiano quoque Bætico, quem Seuerus eadem ex cauſa relegatum à Maximo dicit in inſulam Sylinam, idem Hieronymus agit his verbis d: *Scripſit pro ſuſpicione, qua cum Priſcilliano accuſabatur hæreſeos, apologeticum, tumenti compoſitoq; ſermone. Poſtea, poſt ſuorum cædes tædio victus exilij, mutauit propoſitum; & iuxta ſanctam ſcripturam, canis reuerſus ad vomitum ſuum, filiam, deuotam Chriſto virginem, matrimonio copulauit:* hæc ipſe, idemque in Chronico meminit cuiuſdam Tiberiani viri diſerti, qui anno trigeſimo Imperii Conſtantini Præturæ titulo Gallias adminiſtrabat, quem ob temporis diſcrepantiam ab hoc putamus eſſe diuerſum.

XXIX. CVR IMPROBATVM SVPPLICIVM HÆRETICORVM.

Quod autem impuriſſimorum hominum condemnatio, qui ob turpiſſima ſcelera etiam Gentilium Imperatorum legibus iuſtiſſime gladio feriendi erant, notam inuſſerit indelebilem Epiſcopo accuſatori: illa inprimis cauſa præceſſit, quam ex Seuero reddidimus, nimirum accuſatorem fuiſſe huiuſmodi, qui odio potius, quam diuinæ legis zelo commoueretur, quod ipſe voluptuoſus quoſque ieiunantes etiã Catholicos (vt accidit de S. Martino) cum Priſcilliano ſentire culparet; quodque itidem pœna ſanguinis procul abhorreret à manſuetudine muneris paſtoralis: nondum enim de Epiſcopo aliquo auditum in Eccleſia Dei erat, de ſontibus pœnam ſanguinis exegiſſe. Quomodo autem ſequenti anno ea de cauſa in Galliis, nempe Treueris, conuenerit Concilium Epiſcoporum, qui Ithacium communione priuarunt, ſuo loco dicturi ſumus, vbi & Maximi factum accuratius perpendetur. Iam vero ad res Eccleſiaſticas Orientales Eccleſiæ digrediatur oratio.

XXX. TIMOTHEI OBITVS, THEOPHILI ELECTIO. e Socra. l. 5. c. 12. f Pallad. in Lauſiac. c. 12.

Hoc eodem anno, iiſdem Conſulibus (vt auctor eſt Socrates e) Timotheus Epiſcopus Alexandrinus, cum ſediſſet annos quinque, deceſſit; in cuius locum Theophilus ſuffectus eſt. Huius Timothei, cum Ammonem ſanctiſſimum monachum ob auriculæ ſpontaneam amputationem effectum irregularem, nihilominus Epiſcopum ordinarit, ſententia hæc fuit f: *A Iudæis lex iſta ſeruatur. Ego ſi dederitis mihi aliquem etiam naribus truncum, ſed moribus probum non enim dubitabo Epiſcopum facere.* Extat eiuſdem apud Græcos epiſtola canonica g. Mentio quoq; eiuſdem Timothei habetur in reſcripto Theodoſii Imperatoris ad Optatum Præfectum Auguſtalem Ægypti de Eccleſiaſtico iure illibate ſeruando, his verbis g:

g Apud Theo. Balſam. in ſi. n. l. 3. de Epiſc. iudic. C Theod.

XXXI. * fatigatos. THEODOSIVS SALVVM VVLT IVS ECCLESIASTICVM.

*Grauiter admodum mota eſt noſtra clementia, quædam ab his, qui Epiſcoporum ſibi nomina vendicant, perpetrata, & contra leges non minus diuinas, quam humanas improba temeritate commiſſa, vexatos etiam nonnullos Orthodoxorum clericos, quorum ætas huic iniuriæ à ſacerdotio repugnabat, flagitatos * itineribus, quæſtionariis deditos, atque hæc omnia per eos commiſſa, qui ad tegumenta frontis, ſacerdotij nominis titulos præferebant. Denique lectis in conſiſtorio precibus, quibus Epiſcopalis pietas aliquid poſtulans refragatur, denegatque: idcirco continua lege ſancimus, nomen Epiſcoporum, vel eorum, qui Eccleſiæ neceſſitatibus ſeruiunt, ne ad iudicia ſiue ordinariorum, ſiue extraordinariorum Iudicum pertrahatur. Habent illi Iudices ſuos, nec quicquam his publicis commune cum legibus quantum ad cauſas tamen Eccleſiaſticas pertinet, quas decet Epiſcopali auctoritate decidi. Quibuſcunq; igitur mota fuerit, quæſtio, quæ ad Chriſtianam pertineat ſanctitatem, eos decebit ſub eo iudice litigare, qui Præſul eſt in ſuis partibus omnium ſacerdotum, id eſt, per Aegypti diœceſin, Optate chariſſime ac iucundiſſime. Quare laudabilis auctoritas tua, arbitrio temperato, quicquid negotiorum aliunde incidet, terminabit, habituro Pontificium ſacræ diſceptationis Timotheo Epiſcopo, quem ſibi omnes etiam ſuo iudicio prætulere: eſt enim vir cum omnium ſacerdotum ſuſceptatione venerandus, tum etiam noſtro iudicio approbatus.* hucuſque Theodoſii reſcriptum, quod vtcumq; mendis ſit deprauatum, perſpicue tamen illud inſinuat, iudicia Eccleſiaſtica per Epiſcopos eſſe tractanda.

XXXII. DIGNA COLLATIO.

Hic, lector, accurate hominum primum, ac ſubinde Dei contemplare iudicium. Duo enim hic habes eodem prope narrationis contextu in eadem ferme cauſa Imperatorum exempla, nempe Theodoſii Aug. atq; Maximi, tyranni potius digni nomine: quibus ab iiſdem perſonis, nempe prauis Epiſcopis, aduerſus alios collegas importuna eſt facta ſuggeſtio. Maximus ſibi arrogat cauſam Epiſcoporũ, defert appellationi hæreſiarchæ, iudicat cauſam, adulteros legib. ſæculi gladio vindici ſubiicit; quod iuſte irrogatum ſupplicium rei multorum ſcelerum meruiſſent. Sic plane iudicat Maximus: Theodoſius vero longe diuerſe: quippe qui infenſiſſimo primum accepit animo, Epiſcopos deferre ad Præfectos, vel ipſum Imperatorem exceſſus collegarum, vel crimina inferioris ordinis ſacerdotum, ſubterfugientes Epiſcopale iudiciũ. Hoc reiicit Imperator, nec audiri pariter à Præfectis, quos & dato reſcripto commonuit ab Eccleſiaſticis iudiciis penitus abſtinere, quæ ad Epiſcopos Eccleſiaſticarum rerum ac perſonarum legitimos Iudices deferri mandauit. Ita ſe habuere in eadem ferme cauſa diſſimilia ac prorſus inter ſe diuerſa duorum Imperatorum iudicia. Quodnam autem horum iuſtius fuerit, non ſolum Synodali fuit poſtea ſententia definitum, ſed diuini Iudicii æqua lance libratum, & alterius iactura vitæ atq; Imperii declaratum: cum alioqui Maximus exerens, vt alter Phinees, gladium in turpiſſimorum hominũ necem, ſanctificaſſe manus ſuas Domino, ob idq; vt Phinees perennitatem Imperii commeruiſſe videri potuiſſet: quem tamen non cædes ſontiũ culpabilem reddidit, ſed arrogatum ſibi ſacerdotale iudicium, quantumlibet Epiſcoporum illorum conſenſione delatũ: Vt intelligant omnes, quam grauius delinquant, qui illud contradicentibus ſacerdotibus, ſibi vendicant & extorquent. Sed iam reliqua proſequamur.

XXXIII. OBITVS PLACILLÆ AVGVSTÆ. i Marcel. in Chronic.

Eodem anno creditur defuncta Placilla Auguſta, quam ſuperiori peperiſſe conſtat Honorium, cum & ſequenti anno reperiatur Theodoſius Gallam coniugem accepiſſe i. Laudauit eam funebri oratione Gregorius Nyſſenus, qua & virtutes illius pluribus proſecutus eſt, locum deſcribens vbi defuncta, in Villa nimirum *Scotumin* dicta, quæ à tenebris nomen habens, extinguendæ lucentis egregie in Eccleſia facis videbatur eſſe prænuncia. Meminit eiuſdem Placillæ, perperam alibi ſcriptæ, Flacillæ, S. Ambroſius in funere Theodoſii, eamque Deo coniunctã in cælis affirmat. Sed qualis quantaue eſſet Chriſtiana fœmina eadem Auguſta, Theodoretus k ita deſcribit, cum Theodoſii egregias virtutes eidem ſanctæ coniugi Placillæ acceptas fert: *Coniux eius,* nempe Placilla, *nunquam deſtitit diuinas leges eidem Theodoſio in memoriam redigere, ſeq; primum eiſdem accurate ipſa erudierat. Siquidem ea non Imperatorio principatu ſe inſolenter extulit: ſed diuinum, quo flagrabat, deſiderium augere ſtuduit. Quippe beneficij magnitudo amorem erga dominum multo reddidit ardentiorem. Itaq; ad eos ſubleuandos, qui mutilata corpora, membraq; omnia labefactata haberent, nihil non diligentiæ & curæ adhibuit: atq; ad eam rem non ſeruorum, ſeu ſtipatorum opera vſa eſt, ſed illa ipſa hoc fungi miniſterio, adire eorum hoſpitia, & ſingulis neceſſaria ſuppeditare voluit. Simili quoq; ratione, eccleſiarum hoſpitia viſere, ægrotis in lecto decumbentibus curationem adhibere, tractare ollas, iuſculum guſtare, patinam illis deferre, frangere panem, offas porrigere, eluere pocula, omnia denique alia munera obire, quæ ſerui & ancillæ exequi ſolent. Atq; illis, qui eam ab hoc genere miniſterij auocare ſtudebant, reſpondit: Aurum diſtribuere decere Imperatorem: ſe autem pro ipſo Imperio, et, quis id ipſum dederat, illam operam offerre debere. Quinetiam percrebro*

k Theod. l. 5. c. 18.

PLACILLÆ VIRTVTES.

ſolebat marito dicere: *Semper te, mi vir, oportet cogitare, qui olim fueris, & qui iam ſis. iſta aſſiduo animo complectens, non te ingratum oſtendes erga patronum; ſed imperium, quod ſuſcepiſti, iuſte & legitime gubernabis: atq; eo rite adminiſtro, eum, qui ipſum donauerit, auguſte ſanctéq; coles. Eiuſmodi ſermonibus ſemper cum viro habitis, ſemina virtutum animo eius mandata præclariſſime commodiſſiméq; rigauit.* iſta Theodoretus.

XXXIV. DE PVLCHERIÆ INFANTIS OBITV.

Genuit hæc Theodoſio, præter Arcadium & Honorium, Pulcheriam: ſed viuente adhuc matre Placilla, tenella infans cito deceſſit, in cuius funere idem Gregorius Nyſſenus, qui Conſtantinopoli erat, habet panegyrim, de qua & in funere Placillæ matris: *Quomodo igitur,* inquit, *fecit diſtributionem? Cum tres eſſent liberi (hæc enim bonorum capita ſunt) qui virilis ſexus eſſent apud patrem reliqui, qui regno eius præſidio eſſent: ad ſuam vero partem, ſolam filiam pertinere exiſtimauit.* Quanto vero odio eadem Placilla Auguſta execrata fuerit impios Arianos, idem Gregorius ad cumulum eius laudum adiicit huiuſmodi corollarium a: *Simulacrorum odium commune eſt omnibus, qui fidei participes ſunt: ſed eius præcipuum, quod Arianam infidelitatem ſimiliter atq; ſimulacrorum cultum abominabatur. Nam eos, qui in creatura diuinum numen eſſe exiſtimarent, nihilo minora colere atque venerari putabat, quam qui ex materia ſimulacra efficiunt. At recte ac pie ita iudicabat. Nam qui creaturam adorat, etiam ſi in nomine Chriſti id faciat, ſimulacrorum cultor eſt, Chriſti nomen ſimulacro imponens. Idcirco cum didiciſſet, quod non ſit Deus recens & nouus, vnam Deitatem adorabat, quæ in Patre & Filio & Spiritu ſancto glorificatur. In hac fide creuit, in hac vixit, apud hanc ſpiritum depoſuit, ab hac oblata eſt ſinui patris fidei Abrahami, iuxta fontem Paradiſi,* &c. certe quidem per Arianos occulto tramite diabolum conatum eſſe reſtituere idololatriam, alibi idem auctor pluribus docet, noſque ſuperius diximus ex ſententia Athanaſii.

a Gregor. Nyſſ. ora. in fun. Placilla.

XXXV.

Ad poſtremum autem corrigendus hic error, in quem nos ſecuti Græcos auctores, incidiſſe fatemur in nomine Placillæ, de cuius obitu agimus, ita quidem Græci omnes appellant Placillam, Gregorius Nyſſenus in inſcriptione funebris orationis, eodem modo Socrates b, Sozomenus c, Theodoretus d, Suidas, Zonaras, & alii; ita etiam inemendato errore reddiderunt Latini interpretes, & alii eodem reperiuntur errore decepti, vt Panuinus e. Quos ſecuti eque nos Placillam nominauimus, quæ reuera, Flaccilla dicenda eſt. Prodit id in primis vetus numiſma, cuius hic tibi formam cudendam curauimus, quæ ſic ſe habet.

b Socrat. li. 5. c. 12.
c Sozom. li. 7. c. 6.
d Theod. li. 5. c. 9.
e Panuin. de Reip. Rom. l. 3.

XXXVI.

Neque dubitari poteſt, quin ſit ipſa imago coniugis Theodoſii, cum præter hanc Flaccillam nulla legatur Chriſtiana eius nominis Auguſta. Docet hoc ipſum præterea Claudianus in carmine de laude Serenæ, vt ibi: *Flaccillam Mariamq;* &c. & inferius: *Communem Flaccilla virum.* Fuiſſe illi quoq; cognomen Ælia, vt in numiſmate habes expreſſum, idem docet auctor, vbi ait: *His fontibus Aelia fluxit.* Ducebat & ipſa genus ab Hiſpania, vbi *Aelia familia* clariſſima erat, ex qua pater *Aelius Hadrianus*, quem æque ex Hiſpania traxiſſe originem, Spartianus affirmat. Rurſum vero in emendatioribus voluminibus S. Ambroſii in funeris Theodoſii oratione, *Flaccillam*, & non *Placillam*, inuenies appellatam, quem & ſecutus eſt Paulus diaconus in Appendice ad Eutropium. Confert ad hæc, quod huius neptem, Arcadii filiam, Proſper & Marcellinus in Chronicis, ſub Conſulatu Cæſarii & Attici, *Flaccillam* recte nominant. Idem & conſtat de pronepte, Theodoſii minoris filia, quæ *Flaccilla* item dicitur à Marcellino, ſub Conſulatu Antiochi atque Baſili. At quod in corrigendis erratis hic ſimus, emendamus inſuper, quod tres tantum diximus fuiſſe ex *Flaccilla* Theodoſio filios duos ſuperſtites, vnam defunctam *Pulcheriam*: addimus & quartã prolem ad ſuperos æque tranſmiſſam, nempe *Gratianum infantem*, eundemq; cito ex hac vita ſubductum. De his namq; omnibus iſta habet S. Ambroſius in oratione habita in funere Theodoſii: *Nunc te Auguſtæ memoria Theodoſium regnare cognoſcit, quando in regno Domini Ieſu Chriſti eſt, & conſiderat templum eius: Nunc tibi Rex eſt, quando recipit etiam filium Gratianum & Pulcheriam iam dulciſſima ſibi pignora, quæ hic amiſerat.* hæc Ambroſius. At de Flaccilla hactenus, eiuſque ex Theodoſio prole ſuſcepta. Ex quib. non ſolum quæ ſunt dicta corrigas, ſed & auctores emendes, ſiue Latinos, ſiue Græcos, qui *Placillam* loco *Flaccillæ* nominant, & tres tantum tribuunt filios Theodoſio Imper.

XXXVII. LEX THEODOSII ADVERSVS IDOLOLATRAS.

Hoc eodem anno Theodoſius Imperator ad Cynegium PP. ita reſcripſit f aduerſus idololatras iterum reniuiſcentes: *Ne quis mortalium ita faciendi ſacrificii ſumat audaciam, vt inſpectione iecoris, extorumq; præſagio, vanæ ſpem promiſſionis accipiat; vel, quod eſt deterius, futura ſub execrabili conſultatione cognoſcat. Acerbioris etenim imminebit ſupplicii cruciatus eis, qui contra vetitum præſentium vel futurorum explorare tentauerint veritatem. Dat. VIII. Kal. Iunii Conſtantinop. Arcadio A. I. & Bautone V. C. Coſſ.* ſanxit hæc & alia Theodoſius aduerſus Gentilium ſuperſtitionis cultum, quorum meminit Auguſtinus g, necnon Ambroſius h, qui eius in abolendis idolis ſtudium commendat.

f l. 9. de Pagan. C. Theod.
g Auguſt. epiſt. 48.
h Ambroſ. orat. in funer. Theod.

Suſtulit hoc pariter anno, ad eundem PP. reſcribens i, fidicinas ac pſaltrias mulieres ciuitatum peſtes: hiſce enim illecebris mores ciuium corrumpebant: de his namque ait S. Hieronymus ſcribens ad Furiam k: *Fidicinas & pſaltrias, & iſtiuſmodi chorum diaboli, quaſi mortifera Sirenarum carmina, proturba ex ædibus tuis.*

i l. 10. de Scenic. C. Theod.
k Hier. ep. 10.

XXXVIII. DE REORVM INDVLGENTIA PASCHALI TEMPORE.

Quo item anno Valentinianus Imperator de relaxandis vinctis Paſchali tempore eiuſmodi generale edictum propoſuit l:

l l. 5. de indulg. crim. C. Theod.

Nemo deinceps tardiores fortaſſis affatus noſtræ perennitatis expectet. Exequantur Iudices, quod indulgere conſueuimus. Vbi primum dies Paſchalis extiterit, nullum teneat carcer incluſum, omnium vincula ſoluantur. Sed ab his ſecernimus eos, quibus contaminari potius gaudia lætitiamq; communem ſi dimittantur, aduertimus. Quis enim ſacrilego diebus ſanctis indulgeat? Quis adultero vel inceſti reo tempore caſtitatis cognoſcat? Quis non raptorem in ſumma quiete & gaudio communi perſequatur inſtantius? Nullam accipiat requiem vinculorum, qui quieſcere ſepultos quadam ſceleris immanitate non ſiuit. Patiatur tormenta veneficus, maleficus, adulteratorq; monetæ. Homicida quod fecit, ſemper expectet. Reus etiam maieſtatis, de domino, aduerſus quem talia molitus eſt, veniam ſperare non debet. Dat. V. Kalend. Mart. Mediolan. Arcadio I. & Bautone Coſſ. De eiuſmodi ſane conſuetudine & lege Imperatoris meminit S. Ambroſius m, cum exprobrat in ipſum Imperatorem, quod Iuſtinæ Auguſtæ matris ſuaſione, Paſchatis tempore pios viros carceri mancipauit, quo vincti dimitti ſolerent. Sed de his inferius.

m Ambroſ. epiſt. 33.

XXXIX. THEODOSIVS PROMVLGAT INDVLGENTIAM REORVM.

Idipſum quidem, nempe vt Paſchali tempore vincti relaxarentur, præſtare quoq; ſolebant Chriſtiani, qui in Oriente regnabant, Imperatores: quod & à Theodoſio æque pietatis officium exhibitum eſt: meminit namq; S. Ioannes Chryſoſtomus eiuſmodi religioſæ conſuetudinis, cum agit de oratione Flauiani Epiſcopi Antiocheni, quam Conſtantinopoli coram Theodoſio habuit, legatione fungens pro populo Antiocheno ſub gladio iræ Principis periclitante: nam hæc tunc ad Theodoſium Flauianus: *Recordare priorum, quando ſolemnitate hac,* nempe Paſchali, *ſuperueniente, per totum Orbem terrarum epiſtolam miſiſti, iubentem carcere detentos dimitti, & illis ignoſci crimina: & illis humanitatem tuam demonſtrare non ſufficientibus, per litteras dicebas: Vtinam mihi liceret & defunctos reuocare, & reſuſcitare, & ad priorem vitam reducere.* erant enim hæc verba in ſanctione contexta, quæ non reperitur.